

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2026-yil 4-son

VOLUME 6 / ISSUE 4 / 2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.6.4>.

Crossref
Content
Registration

ISSN: 2181-1938

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence>

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” huquqiy ilmiy-amaliy jurnali O'zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2020-yil 22-dekabrda 1140-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro'yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko'paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo'yicha mas'ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:

E. Mustafayev, Y. Yarmolik, E. Sharipov,
K. Abduvaliyeva, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, X. Yuldasheva

Musahhih:

M. Tursunov

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko'chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Vebsayt: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1387

Tasdiqnoma

№ 174625, 29.11.2023.

Jurnal 2026-yil 26-avgustda

bosmaxonaga topshirildi.

Qog'oz bichimi: A4.

Shartli bosma tabog'i: 24,5

Adadi: 100. Buyurtma: № 81.

TDYU bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili:

100047. Toshkent shahri,

Sayilgoh ko'chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY'ATI

BOSH MUHARRIR

Z. Esanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI

J. Allayorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquqiy tadqiqotlar oliy maktabi direktori, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, dotsent

MAS'UL MUHARRIR

N. Ramazonov – Toshkent davlat yuridik universiteti O'zbek tili va adabiyoti sho'basini mudiri, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI

J. Blum – Amerika Qo'shma Shtatlarining Boston kolleji Huquq maktabi professori, huquq doktori (AQSH)

M. Vishovaty – Polshaning Gdansk universiteti professori (Polsha)

M. Hayat – Muhammadiyah Malang universiteti o'qituvchisi (Indoneziya)

A. Xashimxonov – Toshkent davlat yuridik universiteti Yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha birinchi prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

A. Yakubov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro hamkorlik va uzluksiz ta'lim bo'yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, dotsent

M. Axmedshayeva – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq nazariyasi sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

X. Xayitov – O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputati, yuridik fanlar doktori, professor

E. Egamberdiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquqni sohalararo o'rganish fakulteti Tadqiqot markazi rahbari, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Sh. Ismoilov – Toshkent davlat yuridik universiteti Mehnat huquqi sho'basini mudiri, yuridik fanlar doktori, dotsent

G. Uzakova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ekologiya huquqi sho'basini mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

G. Yo'ldasheva – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va inson huquqlari sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

A. Yo'ldoshev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti Tadqiqot markazi yetakchi ilmiy xodimi, yuridik fanlar doktori, dotsent

R. Altiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoiy odil sudlov fakulteti dekani, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, professor v.b.

M. Kurbanov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho'basini professori v.b., yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

S. Oripov – Toshkent davlat agrar universiteti Huquqshunoslik kafedrasini dotsenti, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

F. Hamdamova – Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti Xalqaro huquq va ommaviy huquq fanlari kafedrasini dotsenti v.b., yuridik fanlar doktori

D. So'fiyeva – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq nazariyasi sho'basini katta o'qituvchisi, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Правовой научно-практический журнал «Юриспруденция» – «Yurisprudensiya» – «Jurisprudence» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 22 декабря 2020 года с удостоверением № 1140.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Академии наук Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:

О. Чориев

Редакторы:

Э. Мустафаев, Е. Ярмолик,
Э. Шарипов, К. Абдувалиева,
М. Шарифова, Ш. Бекназарова,
Х. Юлдашева

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт:

jurisprudence.tsul.uz

Е-mail:

lawjournal@tsul.uz

Подписной индекс:

1387.

Свидетельство

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию

26.08.2026.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 24,5. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 81.

Отпечатано в типографии
Ташкентского государственного
юридического университета.

100047, г. Ташкент,

ул. Сайилгох, 37.

© Ташкентский государственный

юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

З. Эсанова – проректор по научной работе и инновациям Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Ж. Аллаёров – директор Высшей школы правовых исследований Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Н. Рамазонов – заведующий сектором узбекского языка и литературы Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по филологическим наукам, доцент

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

Дж. Блум – профессор юридической школы Бостонского колледжа (Бостон, США), доктор юридических наук

М. Вишоватый – профессор Гданьского университета (Гданьск, Польша)

М. Хаят – преподаватель Университета Мухаммадия Маланг (Индонезия)

А. Хашимхонов – первый проректор по делам молодёжи и духовно-просветительской работе Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

А. Якубов – проректор по международным связям и дополнительному образованию Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

М. Ахмедшаева – профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Х. Хайитов – депутат Законодательной палаты Олий Мажлиса Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

Э. Эгамбердиев – руководитель Исследовательского центра факультета междисциплинарного изучения права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

Ш. Исмоилов – заведующий сектором трудового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

Г. Узакова – заведующая сектором экологического права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Г. Юлдашева – профессор сектора международного права и прав человека Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Юлдошев – ведущий научный сотрудник Исследовательского центра факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

Р. Алтиев – декан факультета уголовного правосудия Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, и. о. профессора

М. Курбанов – и. о. профессора сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

С. Орипов – доцент кафедры права Ташкентского государственного аграрного университета, доктор философии по юридическим наукам

Ф. Хамдамова – и. о. доцента кафедры международного и публичного права Университета мировой экономики и дипломатии, доктор юридических наук

Д. Суфиева – старший преподаватель сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

FOUNDER: TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” legal scientific and practical journal was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on December 22, 2020 with certificate No. 1140.

The journal is included in the list of journals of the Higher Attestation Commission at the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of journal materials are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev, E. Yarmolik, E. Sharipov,
K. Abduvalieva, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, Kh. Yuldasheva

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Editorial office address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: jurisprudence.tsul.uz
E-mail: lawjournal@tsul.uz

Subscription index: 1387.

Certificate
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 26.08.2026.
Paper size: A4. Cond.p.f: 24,5.
Units: 100. Order: № 81.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

Z. Esanova – Deputy Rector for Scientific Affairs and Innovations of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

DEPUTY EDITOR

J. Allayorov – Director of the Graduate School of Legal Research of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

EXECUTIVE EDITOR

N. Ramazonov – Head of the Department of Uzbek Language and Literature of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

J. Blum – Professor of Law School of Boston College, Doctor of Law (Boston, USA)

M. Vishovaty – Professor of the University of Gdańsk (Gdansk, Poland)

M. Hayat – Lecturer of the University of Muhammadiyah Malang (Indonesia)

A. Khashimhonov – First Deputy Rector for Youth Affairs and Spiritual and Educational Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

A. Yakubov – Deputy Rector for International Relations and Further Education of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

M. Akhmedshaeva – Professor of the Department of Theory of State and Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Kh. Khayitov – Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

E. Egamberdiev – Head of the Research Center of the Faculty of Interdisciplinary Studies of Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

Sh. Ismoilov – Head of the Department of Labor Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

G. Uzakova – Head of the Department of Environmental Law of the Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

G. Yuldasheva – Professor of the Department of International Law and Human Rights of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Yuldoshev – Leading Research Fellow of the Research Center of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

R. Altiev – Dean of the Faculty of Criminal Justice of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Acting Professor

M. Kurbanov – Acting Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

S. Oripov – Associate Professor of the Department of Law of Tashkent State Agrarian University, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

F. Hamdamova – Acting Associate Professor of the Department of International Law and Public Law of the University of World Economy and Diplomacy, Doctor of Law

D. Sufieva – Senior Lecturer of the Department of Theory of State and Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ NAZARIYASI VA TARIXI. HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

- 11 **SAYDULLAYEV SHAXZOD ALIXANOVICH**
Qonunchilikdagi bo'shliqlarni aniqlashda normativ-huquqiy hujjatlar ijrosi monitoringining ahamiyati
- 20 **ALLAYAROVA SOLIXA NARZULLOYEVNA**
Yuridik germeneytikaning nazariy-metodologik asoslari
- 26 **SULTANOVA SABOXAT ALISHEROVNA**
Tartibga solish ta'sirini baholash va huquqiy monitoringni takomillashtirishning nazariy-huquqiy masalalari
- 34 **UMAROVA IRODA MUXAMEDOVNA**
Ijtimoiy davlat shakllanishining tarixiy-huquqiy bosqichlari

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 42 **MIRZAYEV FAYZULLA IBODULLAYEVICH**
Jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashishda Moliyaviy razvedka bo'linmasining ma'muriy-huquqiy maqomi
- 48 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Hukumatni shakllantirish va javobgarligi: O'zbekiston modeli va xorijiy tajriba
- 57 **RAIMOV ELBEK BAHODIR O'G'LI, ABDUMO'MINOVA SALOMAT OTABEKOVNA**
O'zbekiston Respublikasining "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonunining huquqiy tahlili
- 63 **AZIMOV AZIMBEK AZIZBEK O'G'LI**
Yoshlar bandligini qo'llab-quvvatlashda hududiy "Yo'l xaritalari"ni joriy etishning ahamiyati

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 70 **RUZINAZAROV SHUXRAT NURALIYEVICH, TOSHKANOV NURBEK BAHRIDDINOVICH**
Raqamli tadbirkorlikni huquqiy tartibga solish tendensiyalari
- 77 **BOZAROV SARDOR SOXIBJONOVICH**
Sun'iy intellekt tizimlarining fuqarolik-huquqiy javobgarligi: zamonaviy huquqiy muammolar va tartibga solish yondashuvlari
- 86 **XODJIYEV YUNUS MUXITDINOVICH**
Ko'char ashyolarga bo'lgan mulk huquqidan voz kechishning ayrim masalalari
- 93 **SATVALDIYEVA YULDUZXON XATAMJAN QIZI**
Sanoat namunalarini huquqiy muhofaza qilish muammolari va ularning dekorativ-amaliy san'at asarlari bilan nisbati
- 100 **KAN YEKATERINA EDUARDOVNA**
Klinik amaliyotda "yashirin sun'iy intellekt" (shadow AI): shifokorlarning undan ruxsatsiz foydalanishini nazorat qilishning huquqiy mexanizmlari
- 108 **RAXMONOV TOLIB TURG'UN O'G'LI**
Raqamli moliyaviy aktivlarning fuqarolik-huquqiy tabiati
- 115 **BERDIBAYEV SARDOR YERKABOY O'G'LI**
"Animus fraudandi": xalqaro xususiy huquqda qonunni chetlab o'tishni isbotlashning doktrinal huquqiy asoslari

121 JO'RAQULOVA HILOLA O'KTAM QIZI

Regress fuqarolik-huquqiy javobgarlik tizimining muhim va zarur tarkibiy elementi

127 RAHIMOV JALOLIDDIN XAYTBOY O'G'LI

Steyblkoinlar orqali to'lov qilishning shartnomaviy asoslari tavsifi

132 OLLABERGANOV JUR'ATBEK MANSURBEK O'G'LI, XADJIYEV AZIZBEK KADAMBAYEVICH

O'zbekiston Respublikasi fuqarolik huquqida raqamli aktivlar va elektron bitimlarni tartibga solishning dolzarb muammolari

138 BAXROMOVA NILUFAR XOSHOVNA

Raqamli marketingda firibgarlik va chalg'ituvchi amaliyotlarga qarshi huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish: fuqarolik-huquqiy yondashuv

145 SAMANDAROVA FERUZA BAXROMJON QIZI

Davlat xaridlari jarayonini elektronlashtirish sharoitida shartnomaviy munosabatlarni huquqiy tartibga solish

12.00.06 – TABIIY RESURLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

153 UZAKOVA GO'ZAL SHARIPOVNA

Atrof-muhitni xalqaro-huquqiy muhofaza qilishda Birlashgan Millatlar Tashkiloti Atrof-muhit bo'yicha dasturi (UNEP)ning o'rni va roli

161 KENJAYEV RUSTAM XAYDAROVICH

Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlardan foydalanish va muhofaza qilishda ekologik nazoratning o'rni va ahamiyati

168 RAHMATOVA DILAFRUZ IXTIYOR QIZI

Elektron chiqindilar bilan bog'liq munosabatlarni huquqiy tartibga solishning fragmentarlari

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

180 PRIMOV BAXTIYOR OLIM O'G'LI

Kriptoalyutadan jinoiy maqsadlarda foydalanish: jinoyat-huquqiy jihatlar

185 JUMANAZAROVA MARJONA BOTIR QIZI

Ehtiyotsizlik orqasida sodir etilgan jinoyatlar uchun jinoiy javobgarlikni tabaqalashtirishning jinoyat-huquqiy muammolari: Germaniya va Fransiya jinoyat qonunchiligining qiyosiy-huquqiy tahlili

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

192 XALILOV SHOHROH MIRZO BOYMUROD O'G'LI

Tergovda ayblovga moyillik: kognitiv sabablar, qiyosiy-huquqiy tahlil va protsessual bartaraf etish mexanizmlari

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

200 BAZARBAEVA SHAXLO RAXIMOVNA, RASULOV JURABEK ABDUSAMIYEVICH

Xalqaro huquqda kiberurush va kiberoperatsiyalar: farqlash hamda huquqiy tartibga solish muammolari

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.01 – ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА. ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ

- 11 **САЙДУЛЛАЕВ ШАХЗОД АЛИХАНОВИЧ**
Значение мониторинга исполнения нормативно-правовых актов в выявлении пробелов в законодательстве
- 20 **АЛЛАЯРОВА СОЛИХА НАРЗУЛЛОЕВНА**
Теоретико-методологические основы юридической герменевтики
- 26 **СУЛТАНОВА САБОХАТ АЛИШЕРОВНА**
Теоретико-правовые вопросы совершенствования оценки регуляторного воздействия и правового мониторинга
- 34 **УМАРОВА ИРОДА МУХАМЕДОВНА**
Историко-правовые этапы формирования социального государства

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

- 42 **МИРЗАЕВ ФАЙЗУЛЛА ИБОДУЛЛАЕВИЧ**
Административно-правовой статус подразделения финансовой разведки в сфере противодействия легализации преступных доходов
- 48 **АЛИМОВ БОТУ БАБИРОВИЧ**
Формирование и ответственность Правительства: модель Узбекистана и зарубежный опыт
- 57 **РАИМОВ ЭЛБЕК БАХОДИР УГЛИ, АБДУМУМИНОВА САЛОМАТ ОТАБЕКОВНА**
Правовой анализ Закона Республики Узбекистан «О персональных данных»
- 63 **АЗИМОВ АЗИМБЕК АЗИЗБЕК УГЛИ**
Значение внедрения региональных «дорожных карт» в поддержке занятости молодёжи

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

- 70 **РУЗИНАЗАРОВ ШУХРАТ НУРАЛИЕВИЧ, ТОШКАНОВ НУРБЕК БАХРИДДИНОВИЧ**
Тенденции правового регулирования цифрового предпринимательства
- 77 **БОЗАРОВ САРДОР СОХИБЖОНОВИЧ**
Гражданско-правовая ответственность систем искусственного интеллекта: современные правовые проблемы и подходы к регулированию
- 86 **ХОДЖИЕВ ЮНУС МУХИТДИНОВИЧ**
Некоторые вопросы отказа от права собственности на движимые вещи
- 93 **САТВАЛДИЕВА ЮЛДУЗХОН ХАТАМЖАН КИЗИ**
Проблемы правовой охраны промышленных образцов и их соотношение с произведениями декоративно-прикладного искусства
- 100 **КАН ЕКАТЕРИНА ЭДУАРДОВНА**
«Теневой искусственный интеллект» (Shadow AI) в клинической практике: правовые механизмы контроля за его несанкционированным использованием врачами
- 108 **РАХМОНОВ ТОЛИБ ТУРГУН УГЛИ**
Гражданско-правовая природа цифровых финансовых активов
- 115 **БЕРДИБАЕВ САРДОР ЕРКАБОЙ УГЛИ**
Animus fraudandi: доктринально-правовые основы доказывания обхода закона в международном частном праве

121 ЖУРАКУЛОВА ХИЛОЛА УКТАМ КИЗИ

Регресс как важный и необходимый элемент системы гражданско-правовой ответственности

127 РАХИМОВ ЖАЛОЛИДДИН ХАЙТБОЙ УГЛИ

Характеристика договорных основ осуществления платежей посредством стейблкоинов

132 ОЛЛАБЕРГАНОВ ЖУРАТБЕК МАНСУРБЕК УГЛИ, ХАДЖИЕВ АЗИЗБЕК КАДАМБАЕВИЧ

Актуальные проблемы регулирования цифровых активов и электронных сделок в гражданском праве Республики Узбекистан

138 БАХРОМОВА НИЛУФАР ХОШИМОВНА

Совершенствование правовых механизмов противодействия мошенничеству и вводящим в заблуждение практикам в цифровом маркетинге: гражданско-правовой подход

145 САМАНДАРОВА ФЕРУЗА БАХРОМЖОН КИЗИ

Правовое регулирование договорных отношений в условиях перевода процесса государственных закупок в электронную форму

12.00.06 – ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО. АГРАРНОЕ ПРАВО. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

153 УЗАКОВА ГУЗАЛ ШАРИПОВНА

Роль и значение программы ООН по окружающей среде (ЮНЕП) в международном экологическом праве

161 КЕНЖАЕВ РУСТАМ ХАЙДАРОВИЧ

Роль и значение экологического контроля в использовании и охране земель сельскохозяйственного назначения

168 РАХМАТОВА ДИЛАФРУЗ ИХТИЁР КИЗИ

Фрагментарность правового регулирования обращения с электронными отходами

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

180 ПРИМОВ БАХТИЁР ОЛИМ УГЛИ

Использование криптовалюты в преступных целях: уголовно-правовые аспекты

185 ЖУМАНАЗАРОВА МАРЖОНА БОТИР КИЗИ

Уголовно-правовые проблемы дифференциации уголовной ответственности за преступления, совершённые по неосторожности: сравнительно-правовой анализ уголовного законодательства Германии и Франции

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

192 ХАЛИЛОВ ШОХРУХ МИРЗО БОЙМУРОД УГЛИ

Обвинительный уклон в расследовании: когнитивные причины, сравнительно-правовой анализ и процессуальные механизмы его устранения

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

200 БАЗАРБАЕВА ШАХЛО РАХИМОВНА, РАСУЛОВ ЖУРАБЕК АБДУСАМИЕВИЧ

Кибервойна и кибероперации в международном праве: проблемы разграничения и правового регулирования

CONTENTS

12.00.01 – THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW. HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

- 11 **SAYDULLAEV SHAKHZOD ALIKHANOVICH**
The importance of monitoring the implementation of normative legal acts in identifying gaps in legislation
- 20 **ALLAYAROVA SOLIKHA NARZULLOEVNA**
Theoretical and methodological foundations of legal hermeneutics
- 26 **SULTANOVA SABOKHAT ALISHEROVNA**
Theoretical and legal issues of improving regulatory impact assessment and legal monitoring
- 34 **UMAROVA IRODA MUKHAMEDOVNA**
Historical and legal stages of the social state formation

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

- 42 **MIRZAEV FAYZULLA IBODULLAEVICH**
Administrative and legal status of the financial intelligence unit in combating criminal income legalization
- 48 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Formation and accountability of the government: the Uzbekistan model and foreign experience
- 57 **RAIMOV ELBEK BAHODIR UGLI, ABDUMUMINOVA SALOMAT OTABEKOVNA**
Legal analysis of the law of the Republic of Uzbekistan “On personal data”
- 63 **AZIMOV AZIMBEK AZIZBEK UGLI**
The importance of implementing regional “Roadmaps” in supporting youth employment

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

- 70 **RUZINAZAROV SHUKHRAT NURALIEVICH, TOSHKANOV NURBEK BAHRIDDINOVICH**
Trends in legal regulation of digital entrepreneurship
- 77 **BOZAROV SARDOR SOKHIBJONOVICH**
Civil liability of artificial intelligence systems: contemporary legal issues and regulatory approaches
- 86 **KHODJIEV YUNUS MUKHITDINOVICH**
Certain issues of renunciation of ownership rights to movable property
- 93 **SATVALDIEVA YULDUZKHON KHATAMJAN KIZI**
Issues of legal protection of industrial designs and their interrelation with works of decorative and applied art
- 100 **KAN EKATERINA EDUARDOVNA**
“Shadow artificial intelligence” (Shadow AI) in clinical practice: legal mechanisms for monitoring its unauthorized use by doctors
- 108 **RAKHMONOV TOLIB TURGUN UGLI**
Civil law nature of digital financial assets
- 115 **BERDIBAEV SARDOR ERKABOY UGLI**
Animus fraudandi: doctrinal legal foundations for proving evasion of law in private international law
- 121 **JURAKULOVA HILOLA UKTAM KIZI**
Regression is an important and necessary structural element of the system of civil law liability
- 137 **RAHIMOV JALOLIDDIN KHAYTBOY UGLI**
Characteristics of the contractual framework for payments using stablecoins

132 **OLLABERGANOV JURATBEK MANSURBEK UGLI, KHADJIEV AZIZBEK KADAMBAEVICH**
Current issues in the regulation of digital assets and electronic transactions in the civil law of the Republic of Uzbekistan

138 **BAKHROMOVA NILUFAR KHOSHIMOVNA**
Improving legal mechanisms for combating fraud and misleading practices in digital marketing: a civil law approach

145 **SAMANDAROVA FERUZA BAKHROMJON KIZI**
Legal regulation of contractual relations in the context of the digitalization of the public procurement process

---

12.00.06 – THE LAW OF NATURAL RESOURCES. AGRARIAN LAW.
ENVIRONMENTAL LAW

153 **UZAKOVA GUZAL SHARIPOVNA**
The role and significance of the United Nations Environment Programme (UNEP) in the international legal protection of the environment

161 **KENJAEV RUSTAM KHAYDAROVICH**
The role and significance of environmental control in the use and protection of agricultural land

168 **RAKHMATOVA DILAFRUZ IKHTIYOR KIZI**
Fragmentariness of legal regulation of electronic waste management

---

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

180 **PRIMOV BAKHTIYOR OLIM UGLI**
Criminal use of cryptocurrency: criminal-legal aspects

185 **JUMANAZAROVA MARJONA BOTIR KIZI**
Criminal-legal problems of differentiating criminal liability for crimes committed due to negligence: a comparative-legal analysis of German and French criminal legislation

---

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND
FORENSIC EXPERTISE

192 **KHALILOV SHOHRUH MIRZO BOYMUROD UGLI**
Accusation bias in criminal investigations: cognitive causes, comparative legal analysis, and procedural mechanisms for its elimination

---

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

200 **BAZARBAEVA SHAKHLO RAKHIMOVNA, RASULOV JURABEK ABDUSAMIEVICH**
Cyberwarfare and cyber operations in international law: problems of delimitation and legal regulation

---

Kelib tushgan / Получено / Received: 15.07.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 05.08.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 26.08.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.6.4./ELZY1885>

UDC: 340.13(045)(575.1)

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "SHAXSGA DOIR MA'LUMOTLAR TO'G'RISIDA"GI QONUNING HUQUQIY TAHLILI

Raimov Elbek Bahodir o'g'li,

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti
Huquqiy fanlar kafedrası katta o'qituvchisi
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0186-8917>
e-mail: elbekraimov687@gmail.com

Abdumo'minova Salomat Otabekovna,

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti
Ijtimoiy fanlar fakulteti talabasi
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5353-6436>
e-mail: salomatabdumuminova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasining "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonuni zamonaviy raqamli jamiyat sharoitida qiyosiy-huquqiy va tizimli yondashuv asosida tahlil qilingan. Tadqiqotda milliy qonunchilikning Yevropa Ittifoqi Umumiy ma'lumotlarni himoya qilish reglamenti (GDPR) bilan o'xshash va farqli jihatlari yoritilib, amaldagi huquqiy normalarning shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilishdagi samaradorligi baholangan. Shuningdek, sun'iy intellekt, transchegaraviy ma'lumotlar almashinuvi, "unutilish huquqi", ma'lumotlar sizib chiqishi haqida xabardor qilish hamda vakolatli organning mustaqilligi bilan bog'liq masalalar tahlil qilinib, milliy qonunchilikni takomillashtirishga qaratilgan ilmiy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: shaxsga doir ma'lumotlar, sun'iy intellekt, unutilish huquqi, mustaqil organ, shaxsiy daxlsizlik

ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ ЗАКОНА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН «О ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ»

Раимов Элбек Баходир угли,

старший преподаватель кафедры юридических наук
Национального университета Узбекистана
имени Мирзо Улугбека

Абдумунинова Саломат Отабековна,

студентка факультета социальных наук
Национального университета Узбекистана
имени Мирзо Улугбека

Аннотация. В настоящей статье на основе сравнительно-правового и системного подходов проанализирован Закон Республики Узбекистан «О персональных данных» в условиях современного цифрового общества. В исследовании раскрыты сходства и различия между национальным законодательством и Общим регламентом Европейского союза по защите данных (GDPR), а также оценена эффективность действующих правовых норм в сфере защиты персональных данных. Кроме того, проанализированы вопросы, связанные с искусственным интеллектом, трансграничным обменом

данными, «правом на забвение», уведомлением об утечках данных и независимостью уполномоченного органа, и разработаны научные предложения и рекомендации, направленные на совершенствование национального законодательства.

Ключевые слова: персональные данные, искусственный интеллект, право на забвение, независимый орган, неприкосновенность частной жизни

LEGAL ANALYSIS OF THE LAW OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN “ON PERSONAL DATA”

Raimov Elbek Bahodir ugli,

Senior Lecturer of the Department of Legal Sciences,
National University of Uzbekistan
named after Mirzo Ulugbek

Abdumuminova Salomat Otabekovna,

Student at the Faculty of Social Sciences,
National University of Uzbekistan
named after Mirzo Ulugbek

Abstract. This article analyzes the Law of the Republic of Uzbekistan “On Personal Data” based on a comparative-legal and systematic approach in the context of a modern digital society. The study highlights the similarities and differences between national legislation and the European Union General Data Protection Regulation (GDPR), and assesses the effectiveness of current legal norms in protecting personal data. Additionally, issues related to artificial intelligence, cross-border data exchange, the “right to be forgotten,” data leak notification, and the independence of the competent authority were analyzed, and scientific proposals and recommendations aimed at improving national legislation were developed.

Keywords: personal data, artificial intelligence, right to be forgotten, independent authority, privacy

Kirish

Zamonaviy sharoitda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi shaxsga doir ma'lumotlarni to'plash, saqlash va qayta ishlash miqyosining keskin kengayishiga olib kelmoqda. “O'zbekiston – 2030” strategiyasi hamda “Raqqamli O'zbekiston – 2030” dasturi doirasida davlat boshqaruvi, bank-moliya, sog'liqni saqlash va ta'lim sohalarining raqqamlashtirilishi fuqarolarning shaxsiy daxlsizlik huquqini ta'minlash masalasini ustuvor vazifaga aylantirmoqda. Shu bilan birga, ma'lumotlardan ruxsatsiz foydalanish, ularning sizib chiqishi va axborot xavfsizligiga tahdidlarning ortib borishi shaxsga doir ma'lumotlarni huquqiy muhofaza qilish mexanizmlarini takomillashtirishni talab etmoqda.

Shunday vaziyatda Yevropa Ittifoqining 2016-yil 27-apreldagi 2016/679-sonli Umumiy ma'lumotlarni himoya qilish reglamenti (GDPR) shaxsiy ma'lumotlar muhofazasi bo'yicha eng ilg'or xalqaro andoza (*benchmark*) sifatida namoyon bo'lmoqda. O'zbekiston Respublikasining 2019-yilda qabul qilingan “Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida”gi Qonuni milliy huquqiy

bazaning asosini tashkil etsa-da, sun'iy intellekt texnologiyalari, katta ma'lumotlar (*Big Data*) tahlili va profil yaratish jarayonlarining rivojlantirish amaldagi qonunchilikni xalqaro standartlar asosida qayta ko'rib chiqish va qiyosiy-huquqiy tahlil etish ehtiyojini yuzaga keltirmoqda.

Tadqiqotning maqsadi O'zbekiston Respublikasining “Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida”gi Qonuni normativ-huquqiy asoslarini GDPR standartlari bilan qiyosiy-huquqiy tahlil qilish orqali milliy qonunchilikdagi huquqiy bo'shliqlarni aniqlash hamda ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqotning ilmiy muammosi va yangiligi. Tadqiqotning ilmiy muammosi raqqamli texnologiya (sun'iy intellekt, transchegaraviy ma'lumotlar uzatish)larning zamonaviy rivojlanish darajasi hamda amaldagi milliy qonunchilikdagi huquqiy muhofaza darajasi o'rtasidagi mutanosiblikning yetarli emasligida namoyon bo'ladi. Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, unda GDPR tajribasi asosida milliy qonunchilikka “unutilish huquqi” (*right to be forgotten*), ma'lumotlar daxl-

sizligini ko'zda tutuvchi loyihalash tamoyillari hamda subyektning avtomatlashtirilgan qaror qabul qilish jarayonlariga e'tiroz bildirish huquqini implementatsiya qilishning huquqiy mexanizmlari kompleks tarzda asoslab beriladi.

Tadqiqot metodlari. Qo'yilgan vazifalarni hal etish uchun quyidagi metodlar va ularning tadqiqot yo'nalishidagi o'rni belgilab olindi.

1. *Formal-yuridik metod.* "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun va sohaga oid normativ-huquqiy hujjatlar moddalarining mantiqiy hamda huquqiy mazmunini aniqlash uchun qo'llandi;

2. *Qiyosiy-huquqiy metod.* Milliy qonunchilik normalarini Yevropa Ittifoqining GDPR reglament standartlari bilan qiyoslash va ilmiy asoslangan farqlarni aniqlash maqsadi uchun xizmat qildi;

3. *Tizimli tahlil metodi.* Shaxsga doir ma'lumotlarni muhofaza qilish tizimini yaxlit soha sifatida, uning tarkibiy unsurlari hamda davlat organlarining vakolatlari kesimida o'rganish imkonini berdi;

4. *Induksiya va deduksiya metodlari.* Alohida ma'lumotlar sizib chiqishi holatlaridan umumiy huquqiy muammolarni aniqlash hamda umumnazariy tamoyillardan konkret huquqiy normalarga o'tish mantiqini ta'minladi;

5. *Huquqiy modellash tirish metodi.* O'rganilgan xalqaro tajriba va tahlillar asosida milliy qonunchilikka kiritilishi taklif etilayotgan yangi normativ modellar hamda o'zgartishlar loyihasini ishlab chiqishda foydalanildi.

Asosiy qism

Shaxsga doir ma'lumotlarni muhofaza qilish institutining nazariy-huquqiy asoslari hamda raqamli makonda shaxsiy daxlsizlikni ta'minlash masalalari jahon va milliy huquqshunoslik fanida keng tadqiq etilgan. Amerikalik huquqshunos olim A. Vestin o'zining "Privacy and Freedom" nomli konseptual tadqiqotida maxfiylik huquqini shaxsning o'zi to'g'risidagi axborotni qachon, qanday va qaysi hajmda boshqalarga oshkor qilishni mustaqil belgilash imkoniyati (*informational self-determination*) tamoyili sifatida ta'riflaydi (Westin, 1967).

Zamonaviy raqamli jamiyat sharoitida ushbu yondashuv yanada chuqurlashtirildi. S. Zuboff (2019) o'zining "The Age of Surveillance Capitalism" (2019) monografiyasida yirik transmilliy raqamli platformalar tomonidan foydalanuvchi-

larning shaxsiy ma'lumotlarini tijoriy maqsadlarda va ularning harakatlarini bashorat qilish uchun tajovuzkorona to'planishini "kuzatuv kapitalizmi" sifatida baholaydi. B. Shnayer (2015) esa ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish texnologiyalarining davlat hamda korporatsiyalar qo'lida markazlashishi insonning konstitutsiyaviy erkinliklariga jiddiy xavf tug'dirayotganini ko'rsatadi.

O'zbekiston huquqshunoslik maktabida raqamli makonni huquqiy tartibga solish va axborot xavfsizligi masalalari akademiklar S.S. Gulyamov va A.X. Saidovlarning (2020) ilmiy ishlarida atroflicha tahlil qilingan. Mualliflarning ta'kidlashicha, raqamli iqtisodiyot sharoitida milliy qonunchilikni xalqaro standartlarga, xususan BMT va Yevropa Ittifoqining kiberhudud hamda axborot xavfsizligiga doir mezonlariga integratsiya qilish mamlakatning xalqaro huquqiy nufuzi hamda raqobatbardoshligini ta'minlashning bosh omilidir.

GDPRning amaliy qo'llanilishi va uning institutlari P. Foygt hamda A. von dem Busshe (2017) tarafidan tadqiq etilgan bo'lib, olimlar ma'lumotlar operatorlarining majburiyatlari va yuqori xavfga ega bo'lgan maxsus toifadagi ma'lumotlarga ishlov berishning o'ziga xos mexanizmlarini yoritib berishgan. Biroq amaldagi milliy qonunchilikni ushbu Reglament normalari bilan moddama-modda qiyoslaydigan kompleks ilmiy-amaliy tadqiqotlar hanuz yetarli darajada emas.

Shaxsga doir ma'lumotlarni huquqiy muhofaza qilish institutining doktrinal mohiyati konstitutsiyaviy huquq, fuqarolik huquqi va axborot huquqining tutashuv nuqtasida joylashgan. Ushbu institut shunchaki axborot almashinuvini texnik tartibga solish vositasi emas, balki shaxsning daxlsizligi, uning shaxsiy va oilaviy siri, shuningdek, sha'ni va qadr-qimmatini himoya qiluvchi fundamental huquqiy kafolatdir.

Doktrinal nuqtayi nazardan shaxsga doir ma'lumotlarga bo'lgan huquqiy rejim ikki asosiy konseptual modelga tayanadi: Birinchisi, mulkchilik yondashuvi (*proprietary approach*) shaxsga doir ma'lumotlarni moddiy bo'lmagan ne'mat va tijorat muomalasi obyekti sifatida qarash hisoblanib, bunda shaxs o'z ma'lumotlaridan foydalanish huquqini shartnoma asosida boshqalarga o'tkazadi. Ikkinchisi esa inson huquqlari yondashuvi (*human rights approach*) – shaxsga doir ma'lumotlarni shaxsiy daxlsizlikning ajral-

mas qismi va insonning ajralmas huquqi sifatida e'tirof etish. Yevropa huquqiy makoni (jumladan, GDPR)da hamda O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 31-moddasida aynan inson huquqlari konsepsiyasi ustuvor hisoblanadi.

Raqamlashtirish sharoitida subyekt va operator o'rtasidagi tengsizlik ortib boradi: operatorlar katta resurslar va texnologiyalarga ega bo'lgan holda subyektlar ko'pincha o'z ma'lumotlar ustidan nazoratni yo'qotadilar. Shunga ko'ra, zamonaviy doktrina huquqiy tartibga solishda operatorlarga shaffoflik (*transparency*), javobgarlik (*accountability*) va ma'lumotlarni minimal darajada to'plash (*data minimisation*) majburiyatlarini yuklashni talab etadi.

Normativ-huquqiy tanqid va GDPR bilan qiyosiy tahlil. O'zbekiston Respublikasining "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi O'RQ-547-sonli Qonuni (keyingi o'rinlarda qonun) 7 bob va 36 moddadan iborat bo'lib, shaxsga doir ma'lumotlar sohasidagi munosabatlarni tartibga soladi (Republic of Uzbekistan, 2019). GDPR normalari va ilg'or tajriba bilan moddama-modda qiyosiy tahlil qilish bir qator huquqiy bo'shliqlarni ko'rsatadi.

"Shaxsga doir ma'lumot" tushunchasining raqamli ko'rsatkichlari (qonunning 4-moddasi va GDPRning 4-moddasi). Qonunning 4-moddasida shaxsga doir ma'lumotlar "muayyan jismoniy shaxsga taalluqli bo'lgan yoki uni identifikatsiya qilish imkonini beradigan, elektron, qog'oz yoki boshqa moddiy jismda qayd etilgan axborot" sifatida belgilangan. Ushbu ta'rif axborotning moddiy va an'anaviy shakllariga ko'proq urg'u beradi hamda onlayn identifikatorlarni qamrab olmaydi. GDPRning 4-moddasi 1-bandida identifikatsiyalash vositalari sifatida IP-manzillar, *cookie*-fayllar, geolokatsiya ma'lumotlari, RFID-teglari va boshqa raqamli izlar (*online identifiers*) aniq ko'rsatilgan (European Union, 2016). Milliy qonunchilikda raqamli identifikatorlarning ta'riflanmagani tarmoqdagi noqonuniy harakat va anonim kuzatuvlarni huquqiy jihatdan malakalashda qiyinchilik tug'dirmoqda.

Nazorat qiluvchi organning institutsional mustaqilligi (qonunning 6–8-moddalari va GDPRning 51–52-moddalari). Qonunning 6–8-moddalariga muvofiq, sohadagi maxsus vakolatli davlat organi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Personallashtirish agentligi (sobiq Davlat personallashtirish markazi) hisoblanadi.

Vakolatli organ esa bevosita ijro etuvchi hokimiyat tuzilmasiga kiradi. Bu holat davlat organlarining o'zi ma'lumotlar operatori sifatida ishtirok etadigan nizolarda yoki ma'lumotlar sizib chiqishi holatlarida nazorat organining xolisligi va mustaqilligiga nisbatan manfaatlar to'qnashuvini keltirib chiqarishi mumkin. GDPRning 51, 52-moddalariga ko'ra, nazorat organi (*supervisory authority*) to'liq institutsional, moliyaviy va funksional mustaqillikka ega bo'lishi hamda har qanday davlat organi va ijro etuvchi hokimiyatdan ayri holda, faqat qonunga bo'ysunishi shart.

Maxsus toifadagi ma'lumotlarga ishlov berish va rozilik instituti (qonunning 21-moddasi vs GDPRning 9-moddasi). Milliy qonunchilikda odatiy shaxsga doir ma'lumotlar bilan o'ta nozik (*sensitive data* – konfessiyaviy, etnik, biometrik, genetik, salomatlikka oid) ma'lumotlarga ishlov berish bo'yicha rozilik olish mezonlari yetarlicha differentsiatsiya qilinmagan. Amaliyotda ko'pincha ommaviy ofertaga standart "roziman" belgisi (*pre-ticked box*) qo'yilishi orqali o'ta nozik ma'lumotlar ham yig'ib olinmoqda. GDPRning 9-moddasi maxsus toifadagi ma'lumotlarga ishlov berishni umuman taqiqlaydi va faqat qat'iy belgilangan istisnolar hamda subyektning "aniq ifodalangan roziligi" (*explicit consent*) mavjud bo'lgandagina ruxsat beradi. Bunda sukut saqlash yoki oldindan belgilangan belgilar huquqiy kuchga ega emas.

Transchegaraviy uzatish mexanizmlari (qonunning 15-moddasi vs GDPRning 44–49-moddalari). Qonunning 15-moddasiga ko'ra, ma'lumotlarni mamlakat tashqarisiga uzatish subyektlar huquqlarining tegishli darajada himoya qilinishi ta'minlangan chet davlatlar hududiga amalga oshiriladi. Qonunda xorijiy davlatlarda himoya darajasini baholash mezonlari, baholashga mas'ul organ hamda huquqiy jihatdan tan olingan "xavfsiz davlatlar" rasmiy ro'yxatini yuritish tartibi nazarda tutilmagan. GDPR 44–49-moddalarida ushbu bo'shliq uch bosqichli mexanizm orqali hal etilgan:

- 1) Yevropa Komissiyasining Adekvatlik qarori (*Adequacy decision*);
- 2) standart shartnomaviy bandlar (*Standard Contractual Clauses - SCC*);
- 3) majburiy korporativ qoidalar (*Binding Corporate Rules - BCR*).

O'zbekiston Respublikasining "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi O'RQ-547-son Qonu-

nini Yevropa Ittifoqining Umumiy ma'lumotlarni himoya qilish reglamenti (GDPR) normalari bilan qiyosiy-huquqiy hamda doktrinal tahlil qilish natijasida milliy qonunchilikning tuzilmaviy va normativ-huquqiy jihatdan xalqaro standartlarga moslashish darajasi yuqori ekanligi, lekin shu bilan birga zamonaviy raqamli tahdidlar va texnologiyalar rivojiga nisbatan bir qator jiddiy me'yoriy bo'shliqlar saqlanib qolayotgani aniqlandi. Tadqiqot natijalaridan kelib chiqqan holda, milliy qonunchilikni modernizatsiya qilish hamda fuqarolarning axborot-huquqiy xavfsizligini ta'minlash maqsadida (qonunchilikka kiritilishi taklif etilayotgan yechimlar) sifatida quyidagi aniq normativ-amaliy taklif va tavsiyalar ilgari suriladi.

1. *Vakolatli organning institutsional va funksional mustaqilligini ta'minlash.* Mavjud bo'shliq: vakolatli organ (Personallashtirish agentligi) ijro etuvchi hokimiyat (Vazirlar Mahkamasi) tuzilmasida bo'lib, davlat organlari operator sifatida ishtirok etadigan nizolarda manfaatlar to'qnashuvi xavfini yuzaga keltiradi. Normativ yechim: qonunning 8-moddasiga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish orqali shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish bo'yicha mustaqil Davlat komissiyasi (yoki ombudsman instituti) tashkil etilishi. Ushbu organga ijro hokimiyatidan xoli ravishda Oliy Majlis oldida hisobdor bo'lgan hamda byudjetdan mustaqil moliyalashtiriladigan kollegial nazorat organi maqomi berilishi.

2. *Rozilik institutsiyasini darajalashtirish va maxsus toifadagi ma'lumotlar muhofazasi.* Mavjud bo'shliq: standart ma'lumotlar va o'ta nozik (*sensitive data* – biometrik, genetik, salomatlik, e'tiqod) ma'lumotlar uchun rozilik olish tartibi qonunda aniq chegaralanmagan. Normativ yechim: Qonunning 21-moddasiga alohida norma kiritilib, maxsus toifadagi ma'lumotlarga ishlov berishda "aniq ifodalangan va alohida rasmiylashtirilgan rozilik" (*explicit consent*) talabi belgilanishi. Bunda ofertadagi oldindan belgilangan kataklar (*pre-ticked boxes*) yoki foalliksiz sukut saqlash huquqiy kuchga ega emas.

3. *Ma'lumotlar xavfsizligi buzilganligi (Data Breach) haqida majburiy xabardor qilish mexanizmi.* Mavjud bo'shliq: operatorlar tizim buzilgani va shaxsiy ma'lumotlar sizib chiqqani to'g'risida nazorat organini yoki fuqaroni xabardor qilish majburiyatiga ega emas. Normativ

yechim: qonunni alohida modda bilan to'ldirib, operator uchun shaxsga doir ma'lumotlar xavfsizligi buzilgan holat aniqlangan vaqtdan boshlab kechiktirmay 72 soat ichida vakolatli organga va ma'lumotlar subyektiga rasmiy bildirishnoma (*notification*) yuborish majburiyatini yuklash.

4. *Sun'iy intellekt va avtomatlashtirilgan qarorlarga e'tiroz bildirish hamda "unutilish" huquqi.* Mavjud bo'shliq: inson aralashuviziz algoritmik tahlil yoki sun'iy intellekt orqali chiqarilgan qarorlarga fuqaroning e'tiroz bildirish huquqi hamda raqamli izlarni butunlay o'chirish tartibi qonunda yo'q. Normativ yechim: qonunga 9¹-modda sifatida subyektning "avtomatlashtirilgan qaror qabul qilish va profil yaratishga e'tiroz bildirish huquqi" hamda "unutilish" huquqi normativ tarzda muhrlanishi. Subyekt faqat algoritm yordamida uning huquqlariga daxl qiluvchi qarorlar chiqarilganda, inson (mutaxassis) aralashuvini hamda qarorni qayta ko'rib chiqishni talab qilish huquqiga ega bo'lishi lozim.

5. *Transchegaraviy ma'lumotlar uzatishning ochiq va shaffof huquqiy mexanizmi.* Mavjud bo'shliq: qonunning 15-moddasida ko'rsatilgan "bir xilda himoya qilinishi ta'minlangan chet davlatlar"ni baholash mezonlari hamda bunday davlatlarning rasmiy reyestri mavjud emas. Normativ yechim: qonunning 15-moddasiga qo'shimcha kiritilib, vakolatli organ zimmasiga "Adekvatlik mezonlari bo'yicha xavfsiz davlatlar tizimini (ro'yxatini)" shakllantirish va e'lon qilish majburiyati yuklatilishi. Ro'yxatda bo'lmagan davlatlarga ma'lumot uzatishda esa GDPR tajribasi asosida Standart shartnomaviy bandlar (SCC) hamda Majburiy korporativ qoidalar (BCR)dan foydalanish tartibini qonuniylashtirish maqsadga muvofiq.

6. *Ma'muriy javobgarlik sanksiyalarining mutanosibligi va preventive (ogohlantiruvchi) ta'sirini oshirish.* Mavjud bo'shliq: MJtK 46²-moddasidagi jarima miqdorlari statik (BHM baravarida) bo'lib, yirik transmilliy va mahalliy AT-kompaniyalar hamda banklar uchun yetarli darajada ogohlantiruvchi kuchga ega emas (Republic of Uzbekistan, 1994). Normativ yechim: Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksning 46²-moddasiga va tegishli sohaga oid qonunchilikka o'zgartish kiritilib, ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlamaganlik va qo'pol qonunbuzarliklar

uchun jarimalarni kompaniyalarning yillik umumiy aylanmasiga nisbatan foiz hisobida (masalan, global yoki mahalliy aylanmaning 1 %idan 3 %igacha) belgilash mexanizmini joriy etish.

Xulosa

Taqdim etilgan takliflarning milliy qonunchilikka va amaliyotga bosqichma-bosqich implementatsiya qilinishi O'zbekiston Respub-

likasining shaxsga doir ma'lumotlarni muhofaza qilish tizimini Yevropa va jahon standartlari darajasiga olib chiqish imkonini beradi. Bu nafaqat fuqarolarning shaffof va xavfsiz raqamli muhitda yashash huquqini kafolatlaydi, balki transchegaraviy elektron tijorat hamda investitsiyalar uchun mustahkam huquqiy zamin yaratadi.

REFERENCES

- Council of Europe. (1981). *Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data* (ETS No. 108). <https://rm.coe.int/1680078b37>
- European Union. (2016). Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*, L 119, 1–88. <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>
- Gulyamov, S. S., & Saidov, A. H. (2020). *Raqamli iqtisodiyotda huquqiy tartibga solish muammolari va istiqbollari* [Problems and prospects of legal regulation in the digital economy]. TSUL Publ.
- Nissenbaum, H. (2010). *Privacy in context: Technology, policy, and the integrity of social life*. Stanford University Press.
- OECD. (2013). *OECD guidelines on the protection of privacy and transborder flows of personal data*. OECD Publ. <https://doi.org/10.1787/9789264196391-en>
- President of the Republic of Uzbekistan. (2022, January 28). *On the Development Strategy of New Uzbekistan for 2022–2026 (Decree No. PF-60)*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/5841063>
- Republic of Uzbekistan. (1994, September 22). *Code of administrative responsibility*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/97664>
- Republic of Uzbekistan. (2019, July 2). *On personal data (Law No. LRU-547)*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-4396419>
- Republic of Uzbekistan. (2026, March 26). *On amendments and additions to certain legislative acts of the Republic of Uzbekistan (Law No. LRU-1125)*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-8099215>
- Rustamboyev, M. H. (2021). *O'zbekiston Respublikasida axborot huquqi* [The right to information in the Republic of Uzbekistan]. TSUL Publ.
- Saidov, A. X. (2022). *Inson huquqlari: Nazariya va amaliyot* [Human Rights: Theory and Practice]. Adolat.
- Schneier, B. (2015). *Data and goliath: The hidden battles to collect your data and control your world*. W. W. Norton & Company.
- Voigt, P., & von dem Bussche, A. (2017). *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A practical guide*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-57959-7>
- Westin, A. F. (1967). *Privacy and freedom*. Atheneum.
- Zuboff, S. (2019). *The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power*. PublicAffairs.

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2026-YIL 4-SON

VOLUME 6 / ISSUE 4 / 2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.6.4>.

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence>